

FESTIVAL
NITS DO CLÀSSICA

ENRICO GATTI RINALDO ALESSANDRINI

18/07

FUNDACIÓ AUDITORI PALAU DE CONGRESSOS GIRONA

Dijous 18 de juliol. Claustre Sant Pere de Galligants

ENRICO GATTI VIOLÍ
RINALDO ALESSANDRINI CLAVICÈMBAL

19.30 h

*Ens preparem
 el concert amb
 Xavier Paset*

PROGRAMA

Cross-Dressing Bach

J. S. Bach (1685-1750)

Sonata per a violí i clavicèmbal, en Re major, BWV 1028 (original per a viola de gamba)

Adagio
 Allegro
 Andante
 Allegro

Partita per a violí sol, en Sol menor, BWV 1013 (original per a traverso)

Allemande
 Corrente
 Sarabande
 Bourée Angloise

pausa

Sonata per a clavicèmbal, en Re menor, BWV 964 (original per violí), transcripció de W. F. Bach

Adagio
 Fuga. Allegro
 Andante
 Allegro

Sonata per a violí i clavicèmbal, en Sol menor, BWV 1029 (original per a viola de gamba)

Vivace
 Adagio
 Allegro

L'ART DEL TRANSVASAMENT: reutilitzar i adaptar

Una pràctica musical habitual en l'obra de J. S. Bach

Xavier Paset Gelrà, crític musical del Diari de Girona i divulgador musical

A diferència de les *Suites per a violoncel sol BWV 1007-1012*, les tres sonates per a viola de gamba de Johann Sebastian Bach no presenten una formulació orgànica. Segurament, es van escriure de forma separada sense la intenció que formessin part d'un conjunt unitari. La seva datació més plausible és que pertanyin a la feliç etapa de Cöthen (1718-1723). Malauradament, sabem que d'aquesta època, com a mínim, hem perdut més de 200 obres de cambra, el que suposa una autèntica desgràcia per la música.

En el concert d'avui escoltarem dues de les sonates per a viola de gamba, la BWV 1028 i la 1029, però aquesta vegada transcrits per a violí. D'aquestes tres sonates només ens ha arribat un manuscrit autògraf de la primera amb les parts separades, la BWV 1027 que no escoltarem, i de les altres dues en tenim coneixement gràcies a les còpies que va realitzar Christian Friedrich Penzel el

1753. És molt possible que cap de les tres fossin obres originals per a viola de gamba, sinó que provinguessin d'obres escrites per a un altre conjunt. La primera sonata, per exemple, prové de la *Sonata en sol major per a dues flautes travesseres i baix continu BWV 1039*. Alguns especialistes han suggerit que la BWV 1028 respondria a una sonata en trio i la tercera a un concert. Sigui com sigui, el que podem observar amb forces evidències és que l'escriptura d'aquestes sonates no és estrictament "idiomàtica" per a la viola de gamba perquè l'evolució musical és molt lineal i, sobretot, perquè no s'utilitzen els acords i les dobles cordes, un procediment que és consubstancial a l'instrument. Podríem suposar que Bach va transportar aquestes obres a la viola de gamba perquè el seu patró, el príncep d'Anhalt-Cöthen, un enamorat de la música que tocava molt bé aquest instrument, pogués disposar de música escrita pel seu mestre de capella. A més, en aquells moments, a la petita cort

del príncep hi estava contractat com a músic un dels millors intèrprets d'aquest instrument, Christian Ferdinand Abel.

La sonata BWV 1028 parteix de l'esquema de la sonata d'església dividida en quatre moviments. La tercera sonata, la BWV 1029, respon a una configuració tripartida semblant a l'estructura d'un concert. De totes tres, la segona sonata, la BWV 1028, és la menys convencional i la tercera està considerada una obra mestra.

La *Partita per a flauta sola en la menor BWV 1013* que avui escoltarem per a violí és una obra escrita a Leipzig entre el 1722-1723 i segurament el seu origen era per demostrar el virtuosisme d'un flautista del quan desconeixem el nom. D'aquesta obra s'ha dit que és una escriptura que no explota del tot totes les possibilitats de l'instrument i que no semblaria "flautística" i per això s'ha apuntat que podria ser una obra originalment escrita pensant en

el violí que hem perdut.

La *Sonata en re menor per a clavicèmbal BWV 964* és en realitat una obra que té el seu original en la *Sonata per a violí BWV 1003* d'una transcripció realitzada per W. F. Bach. Aquesta sonata forma part d'un grup de sis obres —*Sis sonates BWV 963-968*— que en realitat no formen una unitat, sinó que són un aplec de composicions que adapten músiques precedents que hauríem de situar a l'època d'Arnstadt. En totes les obres del programa haurem pogut observar com era una pràctica habitual reutilitzar obres escrites per un conjunt d'instruments determinat que amb tota la facilitat eren transportades a altres instruments. Bach realitzarà en moltíssimes ocasions aquesta pràctica, sigui per falta de temps o bé perquè considerava que la qualitat de les obres originals bé valia la pena que adoptessin una nova vida en altres configuracions instrumentals.

ENRICO GATTI

Nascut a Perugia, va estudiar amb Arnaldo Apostoli i Alfredo Fiorentini. Després de graduar-se en violí es va dedicar a l'estudi del repertori dels segles XVII i XVIII. Alumne de Chiara Banchini, va obtenir el diploma de violí barroc i el de la Societat suïssa de pedagogia al Conservatori de Música de Ginebra. Posteriorment va estudiar perfeccionament amb Sigiswald Kuijken al Royal Conservatory de La Haia.

En la seva activitat concertística ha actuat arreu d'Europa, Canadà, els Estats Units, Amèrica del Sud, Rússia, el Japó, Corea i Austràlia. Ha col·laborat amb formacions com La Petite Bande, l'Ensemble 415, Concerto Palatino, Hesperion XX, La Real Cámara, Les Arts Florissants (com a primer violí), Les Talens Lyriques, Taverner Players, The King's Consort, Bach Collegium Japan, Accordone Ensemble, Concerto Köln, ARTEK (Nova York), De Nederlandse Bach Vereniging i Les Muffatti (Brussel·les). I ha treballat amb directors com ara Gustav Leonhardt i Ton Koopman. Dirigeix l'Ensemble Aurora, que va fundar a Itàlia el 1986, i combina la seva activitat

com a solista amb la de director d'orquestra.

Té nombroses gravacions per a segells com Harmonia Mundi, Accent i Ricercar, Fonit Cetra, Tactus i Symphonia, Arcana i Astrée o Glossa, i ha enregistrat per a nombroses ràdios. Els seus enregistraments estat lloats per la crítica especialitzada i han rebut nombrosos premis, entre els quals destaquen el Premi Internacional Antonio Vivaldi (1993 i 1998) i diverses vegades el Diapason d'or. Part del seu temps el dedica a una la investigació amb l'objectiu de redescobrir i potenciar el patrimoni musical italià i és membre de la Comissió Científica encarregada de l'edició nacional de l'obra completa d'Alessandro Stradella, creada pel Ministeri de Patrimoni Cultural a Itàlia.

Enrico Gatti és ciutadà honorari de Fusignano, la ciutat natal d'Arcangelo Corelli, i president del Comitè Científic que va supervisar l'organització d'Arcomelo 2013, el congrés de musicologia internacional que el novembre de 2013 va celebrar els 300 anys de la mort del músic.

RINALDO ALESSANDRINI

A banda de les seves activitats com a fundador i director del Concerto Italiano, Rinaldo Alessandrini és reconegut com a solista en recitals de clavecí, fortepiano i orgue, i és considerat un dels intèrprets més autoritzats sobre Monteverdi arreu del món. El seu profund coneixement i amor pel repertori italià es reflecteix naturalment en els seus programes, en els quals busca reproduir l'essència, sovint en aspectes de difícil abast: petits detalls d'elements expressius i *cantabile* fonamentals per a la música italiana dels segles XVII i XVIII.

Rinaldo Alessandrini s'ha presentat al Japó, Canadà, als Estats Units i a Europa, i la seva presència i el seu virtuosisme són requerits de manera creixent a les principals orquestres del món, amb la inclusió de la Schottish Chamber Orchestra, Orchestra of the Age of Enlightenment, Freiburger Barockorchester, Boston Handel i Haydn Society, Orquestra del Maggio Musicale Fiorentino, Orquesta della RAI, Orquestra Ciutat de Granada, Orquestra del Festival de

Spoletto, Orquestra Regionale della Toscana, Orquestra Toscanini, l'Orquestra Nacional de Montpeller Languedoc-Roussillon, l'Orquestra de l'Òpera de Bordeus, Orquestra Simfònica Ciutat d'Oviedo, Orquestra de l'Òpera de Lió, Münchner Rundfunkorchester i Kölner Rundfunkorchester. És el principal director convidat de l'Òpera Nacional de Noruega.

Els seus enregistraments inclouen música italiana i també Bach i els seus contemporanis. Ha rebut alts elogis de la crítica incloent tres premis Gramophone, dos Grands Prix du Disque, tres Deutsche Schallplattenpreise, el Prix Caecilia, el Premi Cini i quatre premis Midem a Canes.

Rinaldo Alessandrini ha estat nomenat *Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres*. Amb el Concerto Italiano també va ser guardonat pels crítics de música italiana amb el prestigiós Premi Abbiati. És també responsable de l'edició de l'òpera de Monteverdi a Bärenreiter Verlag.

... Bach va ser el quart compositor més interpretat l'any 2018?

Si més no, això diu l'estadística del portal bachtrack.com, que recull dades de prop de 20.000 concerts d'arreu del món. Els tres primers llocs del rànquing van ser per a Beethoven, Mozart i Bernstein, per aquest ordre. En el cas de Bernstein, va coincidir que se celebrava el centenari del seu naixement.

... Gatti va fer servir un violí de 1670 per enregistrar el CD amb el repertori que sentim avui?

Així s'explica en el llibret del disc. Concretament va ser un instrument fet a Amsterdam pel lutier Cornelis Kleynman. El violinista italià acostuma a tocar sempre amb violins històrics. L'arc, en canvi, era modern, fet a Cremona al 2015, còpia d'un model venecià de Carlo Annibale Tonini, de l'any 1720. Per la seva banda, Alessandrini va tocar la seva part en un clavicèmbal construït a Pesaro l'any 2008 per Roberto Livi, una còpia d'un original de Michale Mietke, fet a Berlín cap al 1700.

... la gravació que Alessandrini va fer dels 'Concerts de Brandenburg' l'any 2005, es considera encara la millor feta fins ara d'aquestes obres de Bach?

Així ho publicava Oliver Condry fa uns mesos en un article a la revista BBC Music Magazine, on destacava el fet que el músic italià trobés el caràcter propi de cada concert, equilibrant els instruments de manera diferent, més que donar

una visió unitària de l'obra en el seu conjunt, com fan altres directors. També feia esment a la qualitat de la gravació i la presa de so.

... Enrico Gatti té un germà que també és músic?

Es diu Marcello i és dotze anys més jove. Les seves biografies tenen punts en comú. Tots dos van néixer a la ciutat de Perusa (Perugia). S'han dedicat principalment a la música antiga i van formar-se al mateix lloc, el Reial Conservatori de L'Haia. A més, van estudiar amb uns altres dos germans: Enrico va fer violí amb Sigiswald Kuijken i Marcello traverso amb el germà petit d'aquest, Barthold. Els germans Gatti han col·laborat plegats en diversos concerts i enregistraments.

... Alessandrini ha gravat una versió "diferent" de les Variacions Goldberg?

Dels diferents projectes discogràfics que el músic italià ha presentat aquests últims anys al capdavant del Concerto Italiano, destaca el suggerent arranjament que ell mateix ha fet per a conjunt barroc, això és orquestra de corda i baix continu, de les conegudes variacions de Bach. El treball discogràfic, que també ha presentat en concert, porta per títol *Variations on Variations*, i inclou també arranjaments per al mateix tipus de conjunt d'altres obres de Bach, com la famosa *Passacaglia* per a orgue.

CROSS-DRESSING BACH: CHAMBER RARITIES & ALTERNATIVE VERSIONS

Enrico Gatti (violí) · Rinaldo Alessandrini (clavicèmbal)
CD GLOSSA (2018)

UN VIAGGIO A ROMA

Obres de Händel, Corelli, Stradella, Muffat i Alessandro Scarlatti
Concerto Italiano · Sandrine Piau (soprano) · Sara Mingardo (contralt) · Rinaldo Alessandrini (clavicèmbal i direcció)
CD NAÏVE (2018)

BACH: VARIATIONS ON VARIATIONS

Concerto Italiano · Rinaldo Alessandrini (clavicèmbal i direcció)
CD NAÏVE (2017)

CORELLI: ASSISI SONATAS

Ensemble Aurora · Enrico Gatti (violí, direcció)
CD GLOSSA (2014)

L'ARTE DEL VIOLINO IN ITALIA (1650-1700) [2 CDs]

Ensemble Aurora · Enrico Gatti (violí, direcció)
CD GLOSSA (2011)

WEB D'ENRICO GATTI

enrico-gatti.com

FACEBOOK DE CONCERTO ITALIANO & RINALDO ALESSANDRINI

bit.ly/2XgCP6a

festival NITS DE CLÀSSICA

FUNDACIÓ AUDITORI PALAU DE CONGRESSOS GIRONA

Girona
Cultura
Festivals

PATRONS

MECENES

COL·LABORADORS PRINCIPALS

LA VANGUARDIA

AMB EL SUPORT DE

MITJANS COL·LABORADORS

Propers concerts

Dissabte 20 de juliol
20.30h

Concert itinerant per
diferents escenaris
Preu: 30€

**JEAN-GUIHEN
QUEYRAS**
VOLONCEL

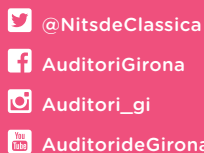
Diumenge 21 de juliol
19h

Auditori de Girona
(Sala de Cambra)
Preu emocional

**JOVE ORQUESTRA
DE LES COMAR-
QUES GIRONINES**

Més informació: www.auditorigirona.org/nitsdeclassica · 872 08 07 09

Segueix-nos a:

#CiutatdeFestivals
#Nits4G

Sou instagramers, tuitaires,
bloguers? Veniu a Nits de Clàssica
i convertiu-vos en influencer del
festival. Envieu un correu a info@auditorigirona.org
i aconseguir l'acreditació. Us reservem una
zona especial per a vosaltres.
Places limitades.